

Obsah

1. Zářivá energie

1.1	Zářivá energie a život	11
1.2	Vznik záření a jeho druhy	12
1.3	Elektromagnetické spektrum	14
1.4	Fotony	15
1.5	Fotochemicky účinné obory záření	16
1.6	Jednotky viditelného záření	17
1.7	Absolutní měření zářivé energie	18

2. Vzájemný účinek mezi světelnou energií a hmotou

2.1	Dva hlavní typy fotochemických reakcí	21
2.2	Che miluminiscence	21
2.3	Absorpce záření ve hmotě a následné změny fyzikální a chemické	23
2.4	Fotoluminiscence	24
2.5	Chemické změny vyvolané jinými druhy záření	26

3. Zákony záření

3.1	Tepelné záření	27
3.2	Zákon Kirchhoffův	28
3.3	Zákony světelné emise	30
3.3.1	Zákon Stefan—Boltzmannův	30
3.3.2	Posouvací zákon Wienův	30
3.3.3	Rayleigh—Jeansův radiační zákon	31
3.3.4	Wienův radiační zákon	31
3.3.5	Planckův radiační zákon	31
3.4	Zákony světelené absorpcie	32
3.4.1	Zákon Grotthuss—Draperův	32
3.4.2	Zákon Bunsen—Roscoeův	32
3.4.3	Einsteinův zákon fotochemické ekvivalence	33
3.4.4	Absorpční zákon Lambert—Beerův	36
3.4.5	Světelné ztráty	38

4. Optická spektra a jejich vztah k fotochemii

4.1	Souvislost spekter s fotochemickými reakcemi	40
4.2	Vznik spekter a jejich základní vlastnosti	40
4.3	Spektrální čáry	41
4.4	Obecné znaky atomových a molekulových spekter	43
4.5	Atomová spektra	45
4.6	Vlnově mechanický model atomu	55
4.7	Molekulová spektra	56
4.8	Spektroskopický důkaz disociace jako primárního fotochemického děje	58
4.8.1	Stabilita molekul	58
4.8.2	Křivky potenciální energie	59
4.8.3	Vznik kontinuálních částí spekter	62
4.8.4.	Predisociační spektra	64
4.9	Fyzikální hodnocení spekter	67

5. Srovnání chemických a fotochemických reakcí

5.1	Zásadní rozdíl v průběhu reakcí chemických a fotochemických	68
5.2	Aktivace molekul	69
5.3	Fotochemický prah	70

6. Kinetika fotochemických reakcí

6.1	Obecné znaky kinetiky chemických reakcí	72
6.2	Kinetika fotochemických reakcí	74
6.3	Kvantový výtěžek	75
6.4	Řetězové reakce	78
6.5	Teplotní koeficient fotochemických reakcí	78
6.6	Reakce fotosenzibilované	79
6.7	Vliv intermitenčního záření	81
6.8	Vliv polychromatického záření	81
6.9	Fototropie (fotochromie)	82
6.10	Fotoelektrický jev	83

7. Experimentální technika

7.1	Zdroje záření	84
7.2	Ozařování reakčního obsahu	85
7.3	Filtry	86
7.4	Krystalové zesilovače a generátory světla	87
7.5	Blesková fotolýza	87
7.6	Aktinometrie	88
7.6.1	Aktinometr se šťavelanem uranylu	89
7.6.2	Jiné aktinometry	91

8. Primární absorpční proces a reakce po excitaci

8.1 Jednoduché příklady reakcí po excitaci	94
8.2 Excitované stavy organických sloučenin	96
8.3 Radikály	100

9. Přehled fotochemických reakcí

9.1 Citlivost ke světlu (fotoaktivita)	102
9.2 Světelná citlivost prvků	102
9.3 Rozdělení fotochemických reakcí	107
9.4 Reakce anorganické	109
9.4.1 Fotochemický rozklad anorganických sloučenin vodíku .	109
9.4.2 Halogenidy alkalické a alkalických zemin	112
9.4.3 Sloučeniny mědi	112
9.4.4 Sloučeniny rtuti	112
9.4.5 Sloučeniny Zn, Cd, Pb	113
9.4.6 Halogenidy thalia	114
9.4.7 Sloučeniny stříbra	114
9.4.8 Kyseliny wolframová a molybdenová	116
9.4.9 Světlocitlivé kovové komplexy	116
9.5 Reakce organických sloučenin	117
9.5.1 Účinek záření na organické sloučeniny	117
9.5.2 Prostorová izomerace	118
9.5.3 Molekulové přeskupování	119
9.5.4 Polymerace	120
9.5.5 Fotolýza	123
9.5.6 Světelné halogenace	125
9.5.7 Oxidační reakce	128
9.5.8 Reakce dusíkatých sloučenin	129
9.5.9 Reakce sloučenin síry	130
9.5.10 Vybělování barviv	130

10. Fotochemické reakce v pevných soustavách

10.1 Iontové krystaly	134
10.2 Srovnání alkalických halogenidů s halogenidy stříbra	137
10.3 Citlivost a vlastnosti solí stříbra	139
10.4 Teorie latentního obrazu	141
10.5 Citlivý fotografický materiál	144
10.5.1 Syntéza fotografických emulzí	144
10.5.2 Hlavní senzitometrické principy	148
10.5.3 Současný stav výzkumu halogenidů stříbra	152
10.6 Senzibilace fotografických emulzfí	156
10.7 Zpracování ozářených vrstev	159

10.8	Fotografické efekty	161
10.9	Některé zvláštnosti chlorostříbrných vrstev	168
10.10	Emulze se solemi jiných kovů než se stříbrem	170
10.11	Fotografie v barvách přirozených	170
10.12	Soustavy citlivých barviv	174
10.13	Fotografické zobrazení bez objektivu — holografní	175
10.14	Rozmnožovací procesy se solemi železa	176
10.15	Chromované koloidy	179
11.	Fotografické nehaloidní procesy	
11.1	Fotochemie diazosloučenin	182
11.2	Světlocitlivé polymérní systémy	189
11.3	Citlivé vrstvy s volnými radikály	191
11.4	Termografie	193
11.5	Fyzikální fotografické procesy	195
12.	Asimilace uhlíku (fotosyntéza)	
12.1	Základní reakce organického života	198
12.2	Chlorofyl a jeho vlastnosti	200
12.3	Reakční stupně fotosyntézy	201
12.4	Účinnost fotosyntézy	203
12.5	Fotosyntéza řas a bakterií	204
13.	Chemická přeměna sluneční energie	
13.1	Klasické energetické zdroje a energetické zdroje budoucnosti	206
13.2	Fotochemické využití sluneční energie	207
13.3	Hillova reakce	209
14.	Biologické účinky záření	
14.1	Účinky slunečného záření na organismy	212
14.2	Fotosenzibilace v biologických systémech	214
15.	Některá průmyslová využití fotochemických procesů	
15.1	Potravinářství a průmysl olejů	218
15.2	Polyméry	219
15.3	Kaučuk	220
15.4	Textilie a papír	221